

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФАКУЛТЕТА ЗА ОБРАЗОВАЊЕ УЧИТЕЉА И ВАСПИТАЧА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

На електронској седници Наставно-научног већа Факултета за образовање учитеља и васпитача Универзитета у Београду, одржаној 29. априла 2026. године, изабрани смо у Комисију за оцену докторске дисертације Јоване Ђорђевић под називом *Образовање васпитача у области методике ликовног васпитања и образовања у Републици Србији: импликације постмодерног дискурса* (енг. *Preschool Teacher Education in the Field of Methods of Teaching Visual Art in the Republic of Serbia: Implications of Postmodern Discourse*), под менторством др Марије Павловић, доцента у ужој научној области *Методика наставе ликовне културе* Факултета за образовање учитеља и васпитача Универзитета у Београду.

Комисија у саставу:

др Ана Сарвановић, доцент Факултета за образовање учитеља и васпитача
Универзитета у Београду, председник комисије
Ужа научна област: *Методика наставе ликовне културе*

др Зорица Ковачевић, редовни професор Факултета за образовање учитеља и
васпитача Универзитета у Београду, члан комисије
Ужа научна област: *Дидактика*

др Маја Боснар, ванредни професор Факултета ликовних уметности Универзитета
уметности у Београду, члан комисије
Ужа научна област: *Методика ликовног васпитања и образовања*

има част да Наставно-научном већу Факултета за образовање учитеља и васпитача поднесе следећи

ИЗВЕШТАЈ о оцени докторске дисертације

Основне информације о кандидату и дисертацији

Јована Ђорђевић (рођена Аврамовић), рођена је 9. децембра 1986. године у Параћину. Основне академске студије завршила је 2010. године на Филолошко-уметничком факултету Универзитета у Крагујевцу, на одсеку за Зидно сликарство. Мастер дипломе стекла је на Универзитету уметности у Београду у оквиру интердисциплинарних мастер студија Културна политика и менаџмент (2012) и на програму за образовање професора предметне наставе (изборна област – методика наставе ликовне културе) на Факултету педагошких наука Универзитета у Крагујевцу у Јагодини (2019). У периоду од 2016. до 2017. године,

била је ангажована као стручни сарадник у настави из уже стручне области Ликовна уметност са методиком на Факултету педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина. Од 2018. године запослена је на Факултету педагошких наука Универзитета у Крагујевцу у Јагодини као асистент у оквиру катедре за дидактичко-методичке науке, ужа научна односно уметничка област Ликовна уметност са методиком наставе.

Ђорђевић је од 2010. до 2020. била активна у домену уметности са реализованих 6 самосталних изложби цртежа и слика у земљи и са учешћем на више десетина групних изложби у земљи и иностранству. Научним радом се активно бави од 2014. године са преко 20 радова објављених у домаћим и међународним научним часописима. Учествовала је на стручним и научним међународним конференцијама, објавила једну научну монографију (*Савремени токови уметничког тржишта: Уметници и нове компетенције*. Београд: Библиотека Initium Задужбине Андрејевић), један приручник и друге стручне публикације. Ауторка је педагошког пројекта *Ликовна колонија као подршка неговању и развоју даровитости за ликовни израз деце предшколског узраста* која се одржава од 2022. године на Факултету педагошких наука у Јагодини.

Одлуком Већа научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду од 29. октобра 2024. дата је сагласност на предлог теме докторске дисертације Јоване Ђорђевић, под називом *Образовање васпитача у области методике ликовног васпитања и образовања у Републици Србији: импликације постмодерног дискурса*.

Докторска дисертација Јоване Ђорђевић садржи 199 страна изворног текста, 13 страна литературе (258 јединствених уноса) и две стране прилога. Рад је замишљен и остварен у оквирима прихваћеног образложења пријављене теме и састоји се од увода, теоријске основе која је подељена у четири целине, методолошког оквира рада, анализе и интерпретације резултата истраживања и закључних разматрања.

Основни текст дисертације структурисан је у следеће целине:

„Увод” (1–6)

„I Одлике постмодерног дискурса у истраживању питања методике ликовног васпитања и образовања” (7–46), са потпоглављима: „1. Постмодерност” (10–16), „2. Дискурс постмодерних педагошких перспектива” (17–39), „3. Закључак прве теоријске целине” (44–46);

„II Развој дечијег ликовног израза и стваралаштва” (47–82), са потпоглављима: „1. Модернистичке теорије развоја дечијег ликовног израза и стваралаштва” (50–62); „2. Постмодерна деконструкција модернистичких теорија развоја дечијег ликовног израза и стваралаштва” (63–80); „3. Закључак друге теоријске целине” (81–82);

„III Ликовно васпитање и образовање деце предшколског узраста” (83–110), са потпоглављима: „1. Корени ликовног васпитања и образовања у модерном добу” (84–93); „2. Постмодерне перспективе ликовног васпитања и образовања у предшколском узрасту” (94–103); „3. Импликације постмодерних перспектива на образовање васпитача у области ликовног васпитања и образовања” (104–108); „4. Закључак треће теоријске целине” (109–110);

„IV Методика ликовног васпитања и образовања деце предшколског узраста у Републици Србији” (111–126), са потпоглављима: „1. Развој ликовног васпитања и образовања у Републици Србији” (112–115); „2. Прве концепције методике ликовног васпитања и образовања у Републици Србији” (116–121), „3. Закључак четврте теоријске целине” (122–126);

„Методологија истраживања” (127–132);

„Анализа и интерпретација резултата истраживања” (133–190),

„Закључна разматрања” (191–199);

„Литература (200–212): „Литература на српском језику са 42 библиографске јединице,

„Литература на енглеском језику са 210 библиографских јединица, „Правилници и званични извештаји са 6 библиографских јединица;

„Прилог 1: Протокол интервјуа” (213–214).

Дисертација садржи сажетак и кључне речи дате на српском и енглеском језику, биографију кандидата, као и остала документа и изјаве у складу са прописима Универзитета у Београду.

Списак научних и стручних радова који су објављени

Кандидаткиња је објавила следеће научне и стручне радове:

Радови у научним часописима, тематским зборницима и зборницима са скупова:

1. Ђорђевић, Ј., Ђорђевић, М., Арсенијевић, М. (2023). Ликовна колонија као модел педагошке подршке даровитој деци предшколског узраста. *Узданица – часопис за језик, књижевност, уметност и педагошке науке*, 20(2); 197–209. УДК 37.042:159.928.23-053.2, DOI 10.46793/Uzdanica20.2.197DJ

2. Đorđević, J. N. (2023). Developing methodology for identifying giftedness in visual art expression domain in preschool age. *SCIENCE International Journal*, 2(4), 173–179. <https://doi.org/10.35120/sciencej0204173d>
3. Ђорђевић, Ј. (2022). Едукација студената за рад са децом даровитом за ликовно изражавање. *Узданица – часопис за језик, књижевност, уметност и педагошке науке*, 19(2), 197–213. УДК 37.012-057.875, DOI 10.46793/Uzdanica19.2.197DJ
4. Ђорђевић, Ј. (2021). Студентско планирање ситуација учења ликовног васпитања: Утицај тематског оквира на исправност дефинисања ликовног проблема и ликовне теме за ликовну активност. *Узданица – часопис за језик, књижевност, уметност и педагошке науке*, 18(1); 287–301. УДК 371.3::73/76, DOI 10.46793/Uzdanica18.1.287DJ
5. Ђорђевић, Ј. (2021). Коришћење музејског простора у ликовном образовању и васпитању као подстицајне средине за учење и ликовно стваралаштво. У С. Филиповић (ур.), *Зборник радова: Изазови савремене образовне праксе у области уметности – актуелна питања, дилеме и перспективе / Први међународни онлајн научно-стручни скуп Уметност и образовање*, 118–136. Нови Сад: Академија уметности. ISBN-978-86-81666-25-8
6. Ђорђевић, Ј. (2021). Развој улоге музеја: Од места сећања до места конструкције значења и искуства. У Б. Мандић и Ј. Атансијевић (ур.), *Зборник радова са XV међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност*, 187–197. УДК: 069:7)004.032.6
7. Đorđević, J. (2020). Preschool teachers' competencies for identifying and fostering giftedness for visual arts expression in preschool children. In V. Savić, and O. Cekić-Jovanović (edc.), *Professional Competences for Teaching in the 21st Century*, 92–112. Jagodina: Faculty of Education in Jagodina, University of Kragujevac. ISBN 978-86-7604-194-7, UDK: 373.211.24:371.335
8. Ђорђевић, Ј. (2019). Улога уџбеника ликовне културе за први разред основне школе у подстицању дејче мотивације и креативности. У А. Пешикан и Ј. Стевановић (ур.), *Уџбеник: стара тема пред изазовима модерног доба*, 181–196. Београд: Институт за педагошка истраживања. ISBN 978-86-7447-143-2
9. Ђорђевић, Ј. (2019). Антиципација савремене интермедијалне уметности у уметничким истраживањима Василија Кандинског. У Б. Мандић и Ј. Атансијевић (ур.), *Зборник радова са XIII међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност*, 339–349. Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет. ISBN 978-86-80796-43-7
10. Ђорђевић Ј. и Ђорђевић М. (2017). Аутопортрети српског идентитета. У Б. Мандић и Ј. Атансијевић (ур.), *Зборник радова са XI међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност*, 347–356. Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу. [УДК 323.1:75(497.11)]
11. Đorđević, J. (2017). Elementary school level art education issues in Serbia. *Architecture. Construction. Education*, 10(2), 34–40. ISSN 2309-7434

12. Ђорђевић Ј. и Ђорђевић М. (2016). Уметничко образовање – компаративна анализа културних политика. *Узданица – часопис за језик, књижевност, уметност и педагошке науке*, 13(2), 117–128. [УДК: 37.036(4) 316.75(4)]

Научна монографија:

1. Аврамовић Ђорђевић, Ј. (2014). *Савремени токови уметничког тржишта: Уметници и нове компетенције*. Београд: Библиотека Initium Задужбине Андрејевић. ISBN: 978-86-525-0161-8

Приручници:

1. Ђорђевић, Ј. и Ђорђевић, М. (2023). *Ликовне технике у ликовном васпитању*. Јагодина: Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу.
2. Арсенијевић, М. и Ђорђевић, Ј. (2022). *Хартија за 'Артију – програм стручног вођења кроз изложбу намењен деци узраста од 6 и више година*. Крагујевац: Спомен-парк Крагујевачки октобар.

Учесће у научним и стручним скуповима:

1. 2024. Међународни скуп *Уметност васпитања и образовања у свету који се мења*, Факултет за образовање учитеља и васпитача, Универзитета у Београду са излагањем „Разумевање дечијих ликовних активности као колаборативних ангажовања“, 1. јун 2024;
2. 2024. Други међународни онлајн научно–стручни скуп *Уметност и образовање 2023. / Art'n Edu 2023*, Академија уметности Универзитета у Новом Саду са излагањем „Промена парадигме у истраживању дечијег ликовног стваралаштва“, 24–25. мај 2024;
3. 2021. Први међународни онлајн научно–стручни скуп *Уметност и образовање / Art'n Edu 2021*, Академија уметности Универзитета у Новом Саду, са излагањем „Коришћење музејског простора у ликовном образовању и васпитању као подстицајне средине за учење и ликовно стваралаштво“, 10–11. јун 2021;
4. 2019. XIV Међународни научни скуп *Српски језик, књижевност, уметност*, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу са излагањем „Интимна исповест Фриде Кало као уметнички чин“, 25–27. 10. 2019. године;
5. 2019. Међународна научна конференција *Professional competences for teaching in the 21st century*, Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу у Јагодини, са излагањем „Preschool teachers' competencies for identifying and fostering giftedness in visual arts forms in preschool children“, 23–25. 05. 2019;
6. 2018. XIII Међународни научни скуп *Српски језик, књижевност, уметност*, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац са излагањем „Антиципација савремене интермедијалне уметности у уметничким истраживањима Василија Кандинског“, 26–27. 10. 2018;

7. 2017. XXII Национална конференција *Педагошка истраживања и школска пракса, Улога уџбеника у савременом образовању*, Института за педагошка истраживања, Београд, са радом „Улога уџбеника Ликовне културе за први разред основне школе у мотивацији ученика на креативан рад и развоју креативности“, 15. 12. 2017;
8. 2016. XI Међународни научни скуп *Српски језик, књижевност, уметност*, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац са излагањем „Аутопортрети српског идентитета“, 28–29. 10. 2016;
9. 2012. Семинар *Комуникација кроз музејске предмете и збирке*, пројекат „Преобликовање музеја“, Народни музеј у Београду, 27. јануар 2012. године

Проблем и циљ истраживања

У својој докторској дисертацији кандидаткиња полази од становишта да садржаји студијских предмета из области методике ликовног васпитања у иницијалном академском образовању васпитача треба да буду усклађени са савременим теоријским приступима, пре свега са постмодерним дискурсом у разумевању ликовног васпитања и образовања деце предшколског узраста. Полазећи од претпоставке да у наставним садржајима ових предмета у Републици Србији и даље доминира модернистички приступ, који није у потпуности усклађен са савременим друштвеним и културним контекстом детињства, кандидаткиња испитује степен усаглашености програма и наставних садржаја са актуелним постмодерним теоријским тенденцијама. У том контексту, као кључно истраживачко питање поставља испитивање начина и мере у којој се методика ликовног васпитања и образовања, као научна област којом се у Републици Србији креира оквир образовања васпитача за васпитно-образовни рад у области ликовног васпитања и образовања са децом предшколског узраста, развија у складу са променама у постмодерном научно-истраживачком дискурсу. Циљ истраживања усмерен је на утврђивање да ли се, у којој мери и на који начин савремена постмодерна разумевања ликовног васпитања деце предшколског узраста одражавају на образовање будућих васпитача на факултетима у Републици Србији.

Из овако постављеног циља кандидаткиња предвиђа следеће задатке истраживања:

1. Утврдити научну платформу разумевања функције, вредности и праксе ликовног васпитања и образовања деце предшколског узраста на којој су засновани садржаји студијских предмета из области методике ликовног васпитања и образовања на програмима иницијалног академског образовања предшколских васпитача на појединачним факултетима у Републици Србији.

- а) Испитати на ком се научном дискурсу заснива изучавање појма дечије уметности;

- б) Испитати на ком се научном дискурсу заснива изучавање развоја дечијег ликовног израза;

- в) Испитати на ком се научном дискурсу заснива изучавање педагошке праксе – метода и стратегија васпитно-образовног рада у области ликовног васпитања и образовања деце предшколског узраста.

2. Утврдити сличности и разлике у научним основама на којима се заснивају наставни садржаји студијских предмета из области методике ликовног васпитања и образовања на различитим факултетима у Републици Србији.
3. Утврдити опште карактеристике наставног садржаја студијских предмета из области методике ликовног васпитања и образовања на нивоу целокупног универзитетског образовања будућих васпитача у предшколским установама у Републици Србији, имајући у виду њихове заједничке одлике.
4. Испитати да ли су наставни садржаји студијских предмета из области методике ликовног васпитања и образовања на програмима основних академских студија за образовање васпитача у предшколским установама у Републици Србији усаглашени са сазнањима и претпоставкама за педагошку праксу постмодерних научних перспектива ове васпитно-образовне области.

Кандидаткиња у дисертацији примењује теоријски и квалитативни истраживачки приступ, уз коришћење дескриптивне, компаративне и методе теоријске и метатеоријске анализе. Истраживање је реализовано применом квалитативне анализе садржаја и полуструктурисаног интервјуа. Анализа садржаја обухватила је актуелне силабусе студијских предмета из области методике ликовног васпитања и образовања на програмима иницијалног академског образовања васпитача на државним факултетима у Републици Србији, при чему су анализирани садржаји предмета и препоручена литература. Кроз семантичку и интерпретативну анализу испитивано је присуство тема дечије уметности, развоја дечијег ликовног израза и педагошких пракси, као и њихова заснованост на модернистичком или постмодерном научном дискурсу. Резултати анализе садржаја допуњени су подацима добијеним полуструктурисаним интервјуима са наставницима и сарадницима ангажованим у настави ових предмета, ради дубљег разумевања начина интерпретације наставних садржаја, процеса њиховог унапређивања и услова за развој наставе методике ликовног васпитања и образовања на различитим факултетима у нашој земљи.

Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

У истраживању је постављена општа хипотеза којом се претпоставља да је наставне садржаје студијских предмета из области методике ликовног васпитања и образовања на програмима иницијалног академског образовања будућих васпитача у предшколским установама у Републици Србији потребно унапредити ради боље усаглашености са теоријским сазнањима и педагошким претпоставкама постмодерних научних перспектива ликовног васпитања и образовања деце предшколског узраста. На основу опште хипотезе кандидаткиња је формулисала и посебне хипотезе, којима се претпоставља:

- да научна платформа на којој се заснивају садржаји студијских предмета из области методике ликовног васпитања и образовања, који обухватају теме дечије уметности, развоја дечијег ликовног израза и педагошких пракси, доминантно почива на модернистичким схватањима дечијег ликовног развоја, као и функције, вредности и праксе ликовног васпитања и образовања;
- да је програмима академског образовања васпитача на различитим факултетима у Републици Србији заједничка модернистичка основа у разумевању дечијег ликовног развоја и изражавања, док се разлике уочавају у степену унапређивања програма у складу са постмодерним схватањима;
- да је општа одлика наставних садржаја предмета из области методике ликовног васпитања и образовања њихова заснованост на модернистичком оквиру ове васпитно-образовне области;
- да су наставни садржаји предмета из области методике ликовног васпитања и образовања на програмима основних академских студија за образовање васпитача у Републици Србији само делимично усаглашени са сазнањима и педагошким претпоставкама постмодерних научних перспектива, те да је неопходно њихово даље унапређивање.

Сумирањем и анализом резултата истраживања кандидаткиња је потврдила све посебне хипотезе, а тиме и општу хипотезу истраживања.

Кратак опис садржаја дисертације

У првој целини докторске дисертације, под називом „Одлике постмодерног дискурса у истраживању питања методике ликовног васпитања и образовања”, кандидаткиња успоставља теоријски оквир истраживања заснован на постмодерном дискурсу у области васпитања и образовања деце предшколског узраста, као и образовања будућих васпитача. Полазећи од схватања постмодерности као процеса континуираног преиспитивања могућности успостављања универзалних и коначних дефиниција и јединствених модела теорије и праксе васпитања и образовања, кандидаткиња наглашава значај критичког и рефлексивног приступа модернистичким педагошким концепцијама, укључујући питања односа моћи, знања и ауторитета, као и разумевања детета и односа између одраслих и деце. У том контексту посебно истиче значај дијалога, уважавања различитости, сарадње, креативности и аутономије детета као компетентног субјекта. Централно место у овој целини заузима преиспитивање модернистичких полазишта у области ликовног васпитања и образовања, као и анализа утицаја постмодерних теоријских перспектива на реконцептуализацију програма образовања васпитача. Истраживање је усмерено на утврђивање релевантности ових савремених теоријских поставки у контексту академског образовања васпитача у Републици Србији.

Другом целином, „Развој дечијег ликовног израза и стваралаштва”, кандидаткиња критички преиспитује доминантне модернистичке теорије засноване на идеји универзалних и

линеарних развојних фаза дечијег ликовног израза, под утицајем Пијажеа и Левенфелда, указујући на њихова ограничења у погледу занемаривања културног, социјалног и контекстуалног карактера дечијег ликовног изражавања. Полазећи од постмодерних и социокултурних перспектива, наглашава се да дечији ликовни развој није универзалан нити линеаран, већ је условљен интеракцијама, културом и друштвеним контекстом. У том смислу, истиче се померање истраживачког фокуса са формалне анализе дечијих радова ка разумевању процеса, значења и односа који обликују дечије ликовно изражавање, уз методолошки заокрет ка етнографском и крос-културном приступу, што је имало значајне импликације за савремено ликовно васпитање и образовање деце предшколског узраста. Савремена истраживања, у оквиру постмодерног дискурса, наглашавају социјалну природу дечијег стваралаштва, утицај локалног окружења, школе, вршњака и популарне културе, као и различите функције ликовног израза за дете и друштво. У целини се закључује да ови увиди имају значајне импликације за преиспитивање и унапређивање праксе ликовног васпитања и образовања деце предшколског узраста.

У трећој целини дисертације, „Ликовно васпитање и образовање деце предшколског узраста”, разматрају се савремене постмодерне и социокултурне перспективе у ликовном васпитању и образовању деце предшколског узраста, са посебним освртом на њихове импликације за педагошку праксу и образовање будућих васпитача. Кандидаткиња указује на прелаз од модернистичких и педоцентричних приступа ка колаборативним, дијалошким и респонзивним моделима педагошког деловања, у којима се однос одраслих и деце заснива на заједничком учењу, размени и уметничкој копродукцији. У том оквиру посебно се наглашава значај преиспитивања схватања ауторства, као и укључивања различитих медија, визуелне и популарне културе у васпитно-образовни процес. Постмодерни приступ преусмерава фокус са самоизражавања ка развоју комуникације, истраживања, рефлексije и конструкције значења, уз инсистирање на контекстуалној условљености и друштвено-културној природи дечијег ликовног развоја. У складу са тим, разматрају се и промене у методици ликовног васпитања, при чему се наглашава значај интеграције теорије и праксе, развоја критичког мишљења и истраживачких компетенција будућих васпитача, као и њихово оспособљавање за активну, рефлексивну и контекстуално осетљиву педагошку праксу. Посебно се истиче потреба за редефинисањем наставних садржаја и метода у образовању васпитача, тако да се поред традиционалних уметничко-теоријских и развојних садржаја укључе и савремени увиди из постмодерних истраживања, популарне и визуелне културе. На тај начин се образовање васпитача усмерава ка развоју професионалних компетенција које омогућавају разумевање сложености дечијег ликовног израза, као и примену разноврсних педагошких стратегија у складу са конкретним контекстом васпитно-образовног рада.

„Методика ликовног васпитања и образовања деце предшколског узраста у Републици Србији”, четврта је целина теоријског оквира у којој кандидаткиња разматра развој концепције ликовног васпитања и образовања у Републици Србији током друге половине 20. века, подвлачећи да су њени оквири били засновани на модернистичким,

хуманистичким и развојним теоријским оквирима педагогије, психологије и теорије уметности. У оквиру ове концепције као примарни циљ истицано је естетско васпитање и праћење развоја дечијег ликовног израза, при чему је доминантну улогу имао васпитач, а педагошка пракса била је структурисана у оквиру унапред дефинисаних програма. Кандидаткиња указује да је овај приступ био усмерен превасходно на естетске и репрезентационе вредности дечијих ликовних радова, уз њихову анализу и процену као основ за праћење развоја, док је утицај околине и популарне културе углавном посматран као споредан или непожељан. Насупрот томе, савремене перспективе наглашавају социјалну, контекстуалну и интерактивну природу дечијег ликовног развоја, као и значај дијалога, сарадње и заједничког грађења значења у педагошком процесу. У том оквиру се отвара важно питање: У којој мери су постмодерне теоријске поставке интегрисане у савремене програме образовања васпитача у Републици Србији, односно у којој мери је традиционална модернистичка концепција и даље присутна у настави методике ликовног васпитања?

Методолошким оквиром дисертације представљена је методологија спроведеног истраживања, односно проблем, предмет, циљ истраживања, општа и посебне хипотезе, узорак, методе, технике и поступци, као и организација и ток истраживања.

Анализом и интерпретацијом резултата истраживања обрађени су садржаји предмета и литература у оквиру дванаест актуелних силабуса са факултета обухваћених узорком истраживања, при чему су наставни садржаји и литература категорисани према доминантној заснованости на модернистичком, постмодерном или неодређеном научном дискурсу. Класификација је вршена на основу кодирања кључних тема, анализе референци и увида у садржај публикација, уз ослањање на резултате добијене техником полуструктурисаног интервјуа. Техника полуструктурисаног интервјуа примењена је ради дубљег разумевања латентних значења наставних садржаја које није било могуће сагледати искључиво анализом силабуса. Интервјуи су омогућили прикупљање додатних информација о начинима унапређивања наставних садржаја, условима и могућностима њиховог развоја, као и о перспективама из којих се обрађују теме заступљене у настави предмета из области методике ликовног васпитања и образовања. Истраживање је реализовано са наставницима ангажованим на програмима иницијалног академског образовања васпитача на факултетима обухваћеним узорком истраживања, уз претходно прибављену сагласност свих испитаника за коришћење података у оквиру дисертације.

Закључним разматрањима кандидаткиња показује да се на програмима основних академских студија за образовање васпитача у Републици Србији педагошки приступи у области методике ликовног васпитања и образовања претежно заснивају на модернистичкој парадигми. Истраживање показује да се традиционалне теорије развоја и педагошке праксе углавном изучавају без критичког преиспитивања њихових полазишта, док су савремени концепти дијалога, сарадње, слушања и социокултурног разумевања дечијег стваралаштва присутни само на појединим програмима. Уочена је значајна неусклађеност између факултета у погледу унапређивања наставе и интеграције постмодерних теоријских и

методичких приступа, иако је заједничка карактеристика свих програма наглашена повезаност теорије и праксе кроз методичку праксу и развој рефлексивности студената. Такође, у погледу садржаја програма уочава се значајна међусобна усклађеност и делимично приближавање постмодерним препорукама, пре свега кроз заступљеност различитих ликовних техника, медија, локалне културе и историје уметности, док је садржај популарне културе и даље недовољно заступљен. На крају, кандидаткиња закључује да је потребно даље унапређивање наставних садржаја како би се постигла већа усаглашеност са савременим постмодерним истраживањима и потребама актуелне педагошке праксе у области ликовног васпитања и образовања деце предшколског узраста, дајући препоруке за даљи развој ове научне области и унапређивање наставе у складу са савременим теоријским и методичким сазнањима.

Остварени резултати и научни допринос истраживања

Кандидаткиња у дисертацији указује да, иако постмодерне педагошке перспективе оправдано наглашавају значај уважавања локалних социокултурних специфичности и професионалне аутономије академских заједница, то не искључује потребу за постојањем јасно дефинисаног националног оквира иницијалног образовања васпитача. Полазећи од становишта да образовање васпитача представља питање од националног значаја, Ђорђевић наглашава неопходност развијања програма у складу са уједначеним вредносним и стручним оријентирима дефинисаним кроз стандарде компетенција и релевантна национална документа. Истовремено, истиче да та документа не треба пасивно примењивати, већ их критички преиспитивати и унапређивати у складу са савременим научним сазнањима. Као једну од кључних импликација истраживања кандидаткиња издваја потребу за интензивнијом сарадњом методичара ликовног васпитања и образовања, координираним унапређивањем наставних садржаја и систематичнијом разменом знања и искустава између факултета у Републици Србији. Према њеном мишљењу, само кроз успостављање заједничке основе и професионалне сарадње могуће је обезбедити уједначенији и квалитетнији развој образовања будућих васпитача, али и подстаћи развој домаће научне продукције и савремене праксе у области методике ликовног васпитања и образовања.

Проблем којим се бави докторска дисертација Јоване Ђорђевић до сада није систематичније истраживан у домаћем контексту методике ликовног васпитања и образовања. Мапирање теоријских ослонаца усклађених са савременим друштвеним и културним контекстом у којем деца данас одрастају значајно је како за развој предшколског ликовног васпитања и образовања, тако и за развој методике ликовног васпитања као научне дисциплине. Докторска дисертација, *Образовање васпитача у области методике ликовног васпитања и образовања у Републици Србији: импликације постмодерног дискурса*, пружа систематичан преглед теоријских оквира и дискурса на којима се заснива настава студијских предмета из области методике ликовног васпитања у оквиру програма иницијалног академског

образовања васпитача у Републици Србији, као и препоруке за даљи развој ове научне области и унапређивање наставе у складу са савременим теоријским и методичким токовима у свету. Резултати емпиријског истраживања могу допринети усаглашавању наставних програма и садржаја предмета из области методике ликовног васпитања у оквиру иницијалног образовања васпитача на различитим факултетима у земљи. Коначно, налази и препоруке изнете у дисертацији могу представљати значајан подстицај за унапређење иницијалног образовања будућих васпитача, а посредно и саме васпитно-образовне праксе у области ликовног васпитања и образовања деце предшколског узраста у Републици Србији.

Оцена начина приказа и тумачења резултата истраживања

На основу *Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду* и налаза у извештају из програма којим је извршена провера оригиналности докторске дисертације кандидаткиње Јоване Ђорђевић, под називом *Образовање васпитача у области методике ликовног васпитања и образовања у Републици Србији: импликације постмодерног дискурса*, констатујемо да утврђено подударање текста износи 8%. Овај проценат подударности последица је цитата, личних имена, библиографских података о коришћеној литератури, такозваних општих места и података и употребе уобичајених формулација, што је у складу са чланом 9. *Правилника*. Стога, изјављујемо да извештај указује на оригиналност докторске дисертације, те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

Кандидаткиња Јована Ђорђевић показала је да уверљиво влада сложенем и интердисциплинарном научном проблематиком коју је изложила прегледно и теоријски утемељено. Анализа и закључци засновани су на пажљиво одабраној и релевантној грађи, при чему посебан допринос рада представља успостављање везе између савремених теоријских перспектива методике ликовног васпитања и анализе актуелних програма образовања васпитача у Републици Србији. Докторска дисертација, као оригиналан научни рад, доприноси сагледавању и мапирању тренутног стања методике ликовног васпитања и образовања на програмима иницијалног академског образовања предшколских васпитача у Републици Србији, указујући на присутност модернистичке парадигме, као и на неуједначеност у увођењу савремених приступа у наставне програме и садржаје различитих факултета. Истражена проблематика је актуелна и научно релевантна, те не само да доприноси бољем разумевању стања ове научне области у домаћем контексту, већ отвара и значајна питања даљег развоја програма образовања васпитача и савремене праксе ликовног васпитања и образовања деце предшколског узраста у Републици Србији. Коначно, њоме кандидаткиња указује на неопходност усклађивања програма и садржаја образовања будућих васпитача са савременим теоријским и методичким токовима, истовремено пружајући смернице за даље унапређење наставе, развој методике ликовног васпитања и јачање академске сарадње у овој области.

Закључак

Имајући у виду све напред речено, чланови Комисије са задовољством предлажу Наставно-научном већу Факултета за образовање учитеља и васпитача Универзитета у Београду да Извештај о оцени докторске дисертације Јоване Ђорђевић, под насловом *Образовање васпитача у области методике ликовног васпитања и образовања у Републици Србији: импликације постмодерног дискурса* (енг. *Preschool Teacher Education in the Field of Methods of Teaching Visual Art in the Republic of Serbia: Implications of Postmodern Discourse*), прихвати и упути га Већу друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду на сагласност и да кандидаткињу, по добијању сагласности, позове на усмену јавну одбрану рада.

У Београду, 22. маја 2026. године

Чланови комисије:

др Ана Сарвановић, доцент
Универзитет у Београду,
Факултет за образовање учитеља и васпитача

др Зорица Ковачевић, редовни професор
Универзитет у Београду,
Факултет за образовање учитеља и васпитача

др Маја Боснар, ванредни професор
Универзитет уметности у Београду,
Факултет ликовних уметности